

Slovenski dom

Štev. 108/a

V Ljubljani, ponedeljek 13. maja 1940

Leto V

Nemške armade se premikajo proti Švici Hude in ogorčene bitke ob utrjenih črtah v dolžini 300 km

Newyork, 13. maja. m. Dopisnik »Newyork Timesa« je poslal svojemu listu iz Basla sledeče poročilo:

Prispele so vesti, da se premikajo številne nemške čete, ki štejejo približno pet armadnih zborov, proti švicarski meji. V Švici so prepričani, da misli Nemčija začeti z novo ofenzivo proti južnemu delu Maginotjeve črte. Ta prodor naj bi Nemčija izvedla skozi zahodno Švico.

Po poročilu tega dopisnika, ni to dejstvo med Švicarji izzvalo nobenega razburjenja, ker je Švica pripravljena na vse.

Bern, 13. maja. o. Mobilizacija je potekla v vsej Švici v popolnem redu. Protiletalsko topništvo in protiletalske strojnice so postavljene na številnih krajih. Splošno vlada vtis, da je Švica storila vse, da bi se uprla napadalcu.

Hude in krvave bitke

Pariz, 13. maja. Havas: Velika bitka, ki se je začela včeraj, dobiva vedno večji obseg. Med Forbachom in Vogezi se je istotako začela bitka. Na belgijskem bojišču sta bila dva napada, prvi severno od Liegeja čez nizozemski Limburg, kjer so Nemci zasedli Maastricht in vrše pritisk na Albertov prekop. Drugi pa v Ardenih, kjer so napadli Nemci čez Luksemburg. Do borbe je prišlo v Neufchateauju. Belgijske čete so se umaknile. Vojaški krogi so rezervirani ter zatrjujejo, da potekajo vse operacije po izdelanem načrtu, ki se izvaja brez izgub. V teku zadnjih 36 ur je bila dosežena povsod zveza z belgijskimi četami. Zavezniško letalstvo bombardira vojne objekte v pokrajini Maastricht ter nemške kolone, ki se tu pojavljajo. Včeraj je bilo zbitih nad temi kraji 36 nemških letal. Zapadno od Mozele je nemški napad ustavljen. Med Forbachom in Vogezi traja močno topniško streljanje ter se vrše nenadni napadi. Nemške operacije se izvajajo v pokrajini ob Saari pri Forbachu, Sargemündu in Bitchu.

Pariz, 13. maja. Havas: Nemške čete pritiskajo na nemško in nizozemsko bojišče ter so prekorščile črto IJssel. Po zavzetju Armhema so bile nemške čete ustavljene od Nizozemcev. Nemci so poskušali spustiti vojske s padali. Ta poskus se ni posrečil. Istotako ne drugi poskus v haški pokrajini. Tretji podoben poskus so Nemci izvedli nad nekimi vasi, kjer je nastala srdita borba. Vso noč je bil položaj nejasen, toda ob 10 dopoldne so mogli ugotoviti na vsej črti uspeh Nizozemcev.

Pariz, 13. maja. o. Glede nemškega uradnega poročila, da so nemške čete prodrle že do vzhodne obale Zuiderkega jezera, pravijo v Parizu, da je to poročilo pretirano in da skušajo Nemci napraviti vtis, kakor da bi res že zavzeli pol Holandske. Dejansko pa gre za nemške vojske, ki so se spuščali s padali ob tem jezera, vendar pa so jih holandski vojaki takoj likvidirali. Nemško poročilo pa uničenja teh padalcev ne navaja. Prav tako je treba z opreznostjo sprejemati nemška poročila o obsežnih zavzetjih holandskih pokrajin, ker se zmerom ulegne zgodi, da Nemci res zavzamejo s padali kak izoliran kraj, vendar pa ta kraj še daleč nima nobene dejanske zveze z nemškimi četami, ki se bore ob utrdbah.

Belgijci se krepko drže Nemci si prizadevajo, da bi pretrgali zvezo med Belgijo in Francijo

Bruselj, 13. maja. AA. (Havas.) Snožnje poročilo belgijskega vrhovnega poveljstva se glasi: Na postojankah, ki so jih zasedle naše čete, trajajo srdite borbe. Belgijcem se je posrečilo ohraniti svoje postojanke navzlic močnim napadom nem-

ških oklopnih enot, ki jih podpira letalstvo. Francoski protinapad proti nemškim motoriziranim enotam je bil uspešen. Veliko število sovražnih tankov je bilo uničenih. Sovražnikov poskus, priti čez Albertov prekop s pontoni, se ni posrečil. Več zračnih napadov je bilo ponovno izvršenih proti boku naših čet. Včeraj je bilo na bojišču zbitih 20 sovražnih letal, ki so vsa padla na belgijsko ozemlje.

Pariz, 13. maja. (Havas.) Pritisk sovražnika se nadaljuje zapadno od Maastrichta, toda zavezniško letalstvo prizadeva na tem odseku sovražniku velike izgube. Sovražnik srdito napada na odseku belgijskih Ardenov. Na luksemburški meji so se začele ponovno borbe. Sovražnik je napadel francoske položaje tudi na odseku med gozdom Warndt in Saaro. Na vzhodnem delu bojišča med Saaro in švicarsko mejo ni bilo posebnih dogodkov. Nemško letalstvo je razvilo včeraj ves dan veliko aktivnost posebno nad Severno Francijo. Zavezniško protiletalsko topništvo se je povsod, kjer je bilo potrebno, udejstvovalo ter zbitlo včeraj 30 sovražnih letal.

Bruselj, 13. maja. o. Včeraj se je spustilo v okolici Bruslja več padalcev, toda oblastem se je posrečilo vse ujeti. V Bruslju vlada popoln mir. Del prebivalstva se seli iz prestolnice. Vprašanje izselitve belgijske vlade in državnih oblastev še ni pereče.

Nemško poročilo

Berlin, 13. maja. (DNB.) Na zapadu hitro napreduje napad nemških čet ob uspešnem sodelovanju letalstva. Na severnem Nizozemskem so naše čete zasedle pokrajino Gromingen, ter so prispele do Harlingena in vzhodne obale Zuiderkega je-

Angleški oddelki so ustavili Nemce ob belgijsko holandski meji

Holandci so s sedanjim stanjem zadovoljni

Bruselj, 13. maja. Reuter: Po še nepotrjenih vesteh se zdi, da so angleške čete izvedle srdit protinapad na Nemce med Liegejem in Maastrichtom. Most med veliko utrdbo Eben Emel in Albertovim prekopom na cesti Maastricht-Tongeren je bil razstreljen. Imenovana utrdba je del obrambnega sistema iz leta 1914 ter predstavlja sedaj člen v verigi obrambne črte Albertov prekop-reka Meuse. Poročajo, da so nemške čete izvršile močan napad južno od Liegeja, da napadejo tudi s te strani sistem utrdb. Francoska vojska hitro napreduje v severni Belgiji, skupna zavezniška vojska pa na jugu Belgije.

London, 13. maja. Reuter: Vrhovno poveljništvo angleške vojske sporoča, da napredujejo angleške čete v Belgiji točno po določenem načrtu. Bitke med angleško vojsko in sovražnimi oddelki so se končale v korist angleške vojske.

Amsterdam, 13. maja. Nizozemsko vrhovno poveljstvo je izdalo ponoči ob 1.15 tole sporočilo: Nemške čete so prekorščile reki IJssel in Maas. Naše čete ob meji se krajema umikajo. Nizozemsko letalstvo bombardira nemške čete o priliki njihovega napredovanja. Ker ve severnih pokrajinah ni obrambnih črt, so se nizozemske čete umaknile z meje. Umik je bil izvršen v popolnem redu. Nemški padalci so se spustili v raznih krajih, toda njihova akcija ni nikjer več nevarna. Številni padalci so brez cilja blodili ter so bili ujeti ali pa ustreljeni. Očitno je, da bodo Nemci še naprej uporabljali ta nedovoljen način vojskovanja. Nizozemske čete so bombardirale z vsemi sredstvi letališče Vaalhaven, tako da se lahko smatra, da je za sovražnika neuporabljivo. Čiščenje v Rotterdamu se nadaljuje. Nizozemska mornarica pazi, da se iz morske strani ne bi izkrcale nemške čete. Nizozemsko vrhovno poveljništvo je zadovoljno s sedanjim stanjem.

zera. Po predoru sovražnih položajev na reki IJssel so nemške čete napredovale do sovražne obrambne črte, ki gre od Amersforta do Renase. Med Haseltem in Maastrichtom se je nemškim četam posrečilo prekorščiti Albertov prekop. Jugozapadno od Maastrichta je najmočnejša utrdba Liegeja v nemških rokah. Poveljnik in posadka te utrdb sta se predala. Nemške čete so prodrle globoko v prostor v Južni Belgiji. Ves Luksemburg je v nemških rokah. Nemško letalstvo je nadaljevalo 11. maja z napadi na sovražno letalstvo v Franciji, Belgiji in Holandiji. Ponovno je bilo bombardirano veliko število letališč. Uničenih je bilo veliko število hangarjev, ladjedelnic ter skladišč municije in tankov. Samo na enem letališču je bilo uničenih 30 letal, na drugem pa 35. V zračnih borbah je bilo zbitih 52 sovražnih letal, protiletalsko topništvo pa jih je zbitlo 12. Z gotovostjo se lahko reče, da je bilo včeraj zbitih 800 sovražnih letal. Letalstvo je z uspehom bombardiralo koncentracijo sovražnih čet, predvsem vlake in železniške proge ter kolone, ki so se bližale bojišču. Na belgijsko-nizozemski obali je nemško letalstvo izvršilo napade na sovražne pomorske lise in prevozne ladje. V Bli-singenu so bile zadete tri prevozne ladje ter ena petrolejska ladja. Na Severnem morju pa je bil z bombami poškodovan neki sovražni rušilec. Minulo noč je več sovražnih letal letelo nad zapadno Nemčijo ter izvršilo napad na več nevojaških objektov brez posebnega uspeha. Izgube nemškega letalstva so v primeru z doseženim uspehom zelo majhne. Pogrešano samo 35 letal. Na Norveškem je položaj nespremenjen. Pri Narviku so nemške letalske sile napadle sovražne ladje in oddelke, ki operirajo na Norveškem. Potopljen je bil nek rušilec, drugi pa poškodovan.

London, 13. maja. o. Iz Belgije poročajo, da Nemci z vso silo naskakujejo na belgijsko obrambno črto pri Liegeju. Tudi Belgijcem je dosedaj uspelo odbiti vsak napad pri Liegeju kakor tudi na ostalem bojišču. Nemške motorizirane enote so poskušale prestopiti Albertov prekop, bile pa so zavrnjene in so se morale umakniti ob težkih izgubah. Francoske čete, ki se nahajajo tudi na tem delu bojišča, so uničile več tankov. Angleška poročila pravijo, da njihove čete z uspehom napredujejo, ne povedo pa, na katerem mestu. Angleži so v soboto sestrelili 43 nemških letal. Sami pa poročajo, da se ni povrnilo 53 njihovih letal. Računajo, da so se nekatera letala spustila na belgijskih in francoskih letališčih.

Najnovejša poročila

S holandsko-nemškega bojišča. (Exchange Telegraph.) V noči na 13. maj so Nemci spet spuščali svoje padalce na raznih nizozemskih letališčih. Največ so jih spustili na letališču pri Rotterdamu. Tem se je posrečilo vdreti v mesto in zavzeti nekaj mestnih predelov. Tem padalcem so pomagali holandski narodni socialisti. Nizozemska vojska se je spustila v boj s temi četniki in po hudih bojih očistila mesto. Padalci imajo v oblasti še dve poslopji.

Holandske čete so se umaknile v prve obrambne črte na IJssel in se utrdile na drugi obrambni črti. Na Maasi so imeli Nemci nekaj krajevnih uspehov. Severna holandska pokrajina Gromingen je večinoma že v nemških rokah. Po naprej določenem strateškem načrtu so jo Holandci izpraznili brez izgub.

V pretekli noči so francoske motorizirane enote zasedle postojanke v pokrajini Ostbrabant, ki leži ob južni holandsko-nemški meji.

Nizozemska vojna mornarica je skupno z nekaterimi enotami britanske mornarice začela z večjimi operacijami, da prepreči morebitno izkrcavanje nemških čet in da z morja podpre obrambo Holandije.

London, 13. maja. o. »Exchange Telegraph« poroča, da so bili na nizozemski fronti vsi napadi ustavljeni. Prodiranje nemških čet je povsod ustavljeno. Pri Rotterdamu so bila sestreljena štiri nemška letala.

London, 13. maja. o. Posebni dopisnik »Exchange Telegrapha« poroča, da je angleško letalsko ministrstvo objavilo danes jutraj poročilo, v katerem pravi, da so včeraj stopila v borbo proti nemškim letalom nova angleška dvosedezna letala. Ta nova letala so včeraj odbijala nemška letala vzdolž vse nizozemske obale.

Največji spopad je bil med drugim včeraj nad Scheweningom. Tam je skupina šest teh novih letal napadla celo eskadro nemških Heinkel letal in jih sijajno odbijala. To bitko med nemškimi in angleškimi letali je opazovala na tleh velika množica Nizozemcev, ki je ploskala in veselo vzklikala sijajnim izvedbam angleških letal.

Vesti 13. maja

V vseh krajih s skrajno energijo in drakonskimi varnostnimi ukrepi iščejo padalce in domače elemente »pete kolone«. Da bi se olajšala kontrola vseh oseb, ki nimajo osebnih dokumentov, se lahko takoj izvrši usmrtnica. V Haagu je prepovedano prebivalstvu zapuščati po 20.30 domove. Prebivalstvo tesno sodeluje z oblastmi.

Japonski državljani, ki prebivajo v Holandski Indiji, niso niti najmanj prizadeti z najnovejšimi ukrepi holandskih oblasti proti tujcem. Predstavniki japonske kolonije v Holandski Indiji sodelujejo s holandskimi oblastmi pri izvrševanju ukrepov v sedanjem kritičnem času.

Večina diplomatskih predstavnikov v Bruslju se pripravlja, da v najkrajšem času zapuste belgijsko prestolnico.

Po zadnjih poročilih je poplava na Holandskem dosegla potrebno višino. Angleško letalstvo je močno podprlo nizozemsko obrambo.

Po nemških poročilih znaša število žrtev bombardiranja mesta Freiburg v pokrajini Breisgau med civilnim prebivalstvom 25.

Angleški generalni konzul v Amsterdamu je svetoval vse mangleškum državljanom, naj se takoj vkrcajo na zadnjo ladjo, ki jim je bila dana na razpolago za odhod iz Holandske.

Kraljica Viljemina je poslala poslanico predsedniku francoske republike Lebrunu, v kateri naglašajo, kako je Holandija ponosna, da se bori ob strani Anglije in Francije. Na koncu izraža kraljica Viljemina neomajno vero v končno zmago pravice in svobode.

Včeraj se je začelo v Parizu zasedanje glavnega odbora francoske socialistične stranke. Glavni odbor je poslal izraze bratskega prijateljstva Belgiji, Holandiji in Luksemburgu ter jim zagotovil solidarnost pri nadaljevanju borbe do osvoboditve. Odbor je poslal poslanico tudi angleški delavski stranki, v kateri ji izraža svoje simpatije. Popoldne se je v odboru vodila politična razprava, ki se bo končala verjetno s soglasnim sprejetjem resolucije.

Velike množice beguncev iz Belgije in Nizozemske gredo proti zapadu. Nemci napadajo poleg nizozemskih in belgijskih in angleška in francoska letališča. Netočne so nemške trditve, da je bilo ob tej priliki uničenih 50 letal. Poškodovanih je bilo skupno samo 8 letal, in to štiri francoska in štiri angleška. Angleška lovka letala so uničila včeraj 23 letal. Skupno je bilo zbitih 44 sovražnih letal.

Policijska in vojna oblastva v Angliji so podvzeli ukrepe za primer, če bi se spuščali padalci. Včeraj so že prevzeli službe posebnih vojakov, ki bodo pazili na morebitno spuščanje padalcev.

Z Belgijskega bojišča (Exchange Telegraph — Danes ob 11). Iz glavnega stana belgijskega poveljstva poročajo, da so britansko francoske oklepne enote zasedle postojanke ob nemški meji v Srednji Belgiji. Pri Maastrichtu so imele nemške motorizirane enote strahovite izgube. V splošnem pravijo, da so bile tehnične sile, ki so bile vržene v sedanje boje večje, kakor pa sile, ki so sodelovale v verdunskih bitkah med svetovno vojno.

Po dosedanjih podatkih je skupno zavezniško letalstvo uničilo do danes 516 nemških letal. Tudi izgube zavezniškega letalstva so precejšnje, vendar dosega komaj polovico nemških.

Glavni stan angleškega letalstva. (Exchange Telegraph.) V noči na 13. maj so angleški bombniki izvedli številne polete nad zaledjem nemških čet ter bombardirali železniška križišča, železnice in vojaške prevoze. Angleška letala so bombardirala Krefeld, več železniških prog, ki vodijo iz Kölna, železniško križišče Hamborn, dalje Gladbach. Bombardiranih je bilo uspešno tudi več nemških letališč v zaledju. Angleški letalci so s padali spuščali rakete, ki so razsvetljevale cilje. Nemško letalstvo je oviralo nastop angleških bombnikov. V borbah je bilo sestreljenih 11 Messerschmidtov.

Motorizirani Scotland Yard

London, 13. maja. o. »Exchange Telegraph« poroča, da je angleško vojno ministrstvo v sporazumu z notranjim ministrstvom odredilo vse potrebno za borbo proti nemškim padalcem, ki bi se hoteli spuščati na tla v Angliji.

Vojno ministrstvo je prepreglo vso deželo s posebnimi majhnimi motoriziranimi oddelki, ki so opremljeni z majhnimi hitro premikajočimi se tanki in s posebnimi strojnimi. Tudi imajo te kolone posebne majhne oklopne avtomobile, s katerimi lahko opravljajo službo tudi posebni policijski oddelki.

Te lahke motorizirane kolone so že v vseh delih Anglije, glavno vodstvo nad temi kolonami pa ima poleg vojske še angleški »Scotland Yard«. V Angliji so prepričani, da »peta kolona« ne more v Angliji imeti nobenih uspehov.

Italija mobilizirala nove 4 letnike

Italijanski katoliški listi se čisto ločno zavzemajo za zaveznike
Jugoslavija mora na vsak način ostati mirna

Rim, 13. maja. m. Italijansko časopisje prinaša še naprej dolga poročila o bitkah na zahodnem bojišču, zraven se pa odkrito zavzema za nemško akcijo proti Belgiji, Holandiji in Luksemburški, posebno pa o stroju napada zaveznike zaradi njihove kontrole na Sredozemskem morju. V Rimu je bilo tudi včeraj več demonstracij proti Angliji, med katerimi so demonstrantje nalepili več lepakov z ostrimi kritikami zaveznikov.

Nasprotno pa se je odkrito na stran zaveznikov postavilo uradno glasilo Vatikana »Osservatore Romano«, ki se zraven tega spušča v polemiko z italijanskim časopisjem. Tako odgovarja na ugovoritev »tribuna«, da »Osservatore Romano« izhaja eno uro po zadnji izdaji italijanskih dnevnikov, da želi »tribuna« na ta način opravičiti polemiko v nasprotju s pravico in logiko. Zaradi polemike vatikanskega glasila so demonstrantje na ulicah razgrlali več izvodov »Osservatore Romano«, ki poudarja velike katoliške manifestacije v Sieni. Toda krogi, ki stojijo blizu fašistični stranki, odločno trdijo, da demonstracije nimajo prav nobene zveze z vero in Cerkvijo. Za Vatikanom se je javno zavzel za zaveznike ter za napadenec nevturalne države tudi tudi italijanski katoliški list »Avvenire d'Italia«, ki v svojem uvodniku trdi, da je italijanska javnost ogorčena zaradi surovega napada na nevturalne države, ki so bile izključno za mir.

V italijanskih političnih krogih pripisujejo velik pomen razgovorom Mussolinija z maršalom Grazianijem ter armandima generaloma Cuzzonijem in Sorduum ki so mu poročali o utrdbah na zahodni meji. Mussolini je naročil, da je treba vse te utrdbе še ojačati. Včeraj je italijanska vlada poklicala pod orožje nove štiri letnike in sicer letnike od 1911 do 1914. Casopisi poročajo, da je dobila fašistična stranka nalogo, mobilizirati civilno prebivalstvo v Italiji.

Razen tega se italijansko časopisje še obširno bavi z operacijami na zapadu in z vprašanji Sredozemskega morja, pač pa zelo malo govori o Balkanu. Pred kratkim je neki italijanski list zapisal, da mora Jugoslavija ostati mirna tudi v primeru, če bi na Sredozemskem morju izbruhnila vojna. Dobro poučeni krogi vidijo v tem članku ključ za odnose med Italijo in Balkanom.

Milan, 13. maja. Snožnje bile velike dijaške demonstracije v korist Nemčije na »Piazz del Duomo«. Več sto dijakov je nosilo nemško zastavo s kljukastim križem ter italijansko zastavo. Vzklikali so Mussoliniju in Hitlerju ter prepevali patriotske pesmi. Zvečer se je množica demonstrantov več sto ljudi zbrala pred nemškim konzulatom, kjer je zahtevala, naj se izobesi nemška zastava. Ovacije Mussoliniju in Hitlerju so se ponovile. Vsi zidovi hiš okoli nemškega konzulata so bili popisani z besedami »Eviva Hitler!« in »Eviva la Germania!«

Letalstvo z obeh strani je nenehno na delu

London, 13. maja. Reuter. Letalsko ministrstvo sporoča, da z gotovostjo ve, da je bilo v toku včerajšnjih bojev med angleškimi in nemškimi letalstvom uničenih 45 sovražnih letal. Z gotovostjo se lahko računa, da je bilo poškodovano najmanj isto število nemških letal. V istem času se ni vrnilo v svoja oporišča 53 angleških letal, tako kakor se je izvedelo, so nekatera letal pristala v Belgiji in Franciji. Naša izvidniška letala so ugotovila, da je napravilo angleško letalstvo veliko škodo sovražnim letališčem na nizozemskem ozemlju.

Pariz, 13. maja. Havas. Tretji dan po nemškem vdoru v Belgijo in Nizozemsko se zdi, da se položaj ni dosti spremenil. Po zbranih podatkih nemške čete na Nizozemskem niso dosegle nobenega posebnega uspeha. V notranjosti Nizozemske se še nadalje čistijo kraji, kjer so se spustili padalci. Posebni ukrepi, podvzeti proti padalcem minulo noč, so se izvajali tudi včeraj. V Belgiji so Nemci prestopili Albertov prekop med Maastrichtom in Hasseltom ter nemške motorizirane kolone prodirajo v smeri proti južozapadu navzlic srditemu odporu Belgijcev. Predsednik belgijske vlade Pierlot je v govoru, ki ga je imel snoči po radiu, opisal

dramatične dogodke o priliki prehoda čez Albertov prekop. Nekemu belgijskemu častniku se je posrečilo prilaziti se do zaboja z eksplozivno snovjo pod nekim mostom ter jo zažgati. Skupno z mostom je odletel v zrak tudi častnik. Nemci razpolagajo sedaj samo še z enim mostom na prekopu. Po tem mostu so vrgli v Belgijo svoje motorizirane enote, toda glavni del sovražnih čet se nahaja še vedno za prekopom. Kakor na Poljskem, so Nemci tudi v Belgijo vrgli svoje oklopne divizije, toda v zraku niso več gospodarji. Tako so angleški bombniki napadli na cesti med Maastrichtom in Tongerenom dolgo kolono tovornih avtomobilov. Angleški letalci so metali na kolono bombe ter povzročili veliko materialno škodo. Pri tem je bilo ubitih tudi znatno število nemških vojakov. Bombardiranje zavezniškega letalstva nemških čet za mostom pri Maastrichtu je isto tako zelo uspešno. V Luksemburgu ter v Spodnji Belgiji so bile ves dan srdite borbe. Kar se tiče francoskih in angleških čet, ki gredo na pomoč Belgiji, ne dajejo francoski pooblaščeniki krogi nobenih obvestil. Ti krogi pravijo samo to, da so ti premiki popolnoma zavarovani pred napadi nemškega letalstva. Belgijske čete se isto tako umikajo v popolnem redu.

Akcija s padalci ne žanje uspehov

Amsterdam, 13. maja. o. Havasov poročevalec poroča, da so v Amsterdamu na glavnih ulicah Holandi artileriji več nemških padalcev, ki so imeli pri sebi zložena kolesa. V Leidsche-stratu v središču Amsterdama so bili nemški padalci potolčeni od policije. Dva od njih, ki sta se spustila na trgu Paramaribo, sta se polastila tovornega avtomobila, sofarja ubila in se odpeljala po ulici naprej. Na mostu, kjer jih je policija hotela ustaviti, sta ubila še dva stražnika. Ko pa je prispela pojava policija, sta bila oba ustreljena. V mestu je sedaj tako strogo, da na vsakem koraku ustavljajo ljudi in mora vsak tako pokazati svoje izkaznice. Varnostni ukrepi se izvajajo v takšni meri, da je sedaj nemogoče padalcem nemoteno se gibati po mestu.

London, 13. maja. o. Iz Amsterdama poročajo, da so danes zjutraj 5 minut pred peto uro nemška letala 27 minut bombardirala okolico Amsterdama Nad 50 bomb so zmetali nad letališče in okolico. Priletela so tudi letala, ki prevajajo vojaške transporte za rotterdamo letališče v Valhavenu, bila pa so odbita in so se morala zaradi premočnega topniškega obstreljevanja vrniti Holandsko vrhovno poveljstvo pravi, da so Holandi v notranjosti države popolni gospodarji in da vlada poln ed.

Mariborski drobiž

Maribor, 12. maja. Binkošti, ta najlepši praznik bohotne pomladi, je bil letos v Mariboru nekoliko drugačen kakor po navadi. Že vreme je skrbelo, da ni bilo tistega veselega binkoštnega razpoloženja. Ves dan so se podili po nebesnem svodu temni, nič dobrega obetajoči oblaki, pihal je hladen veter in tako se ljudje niso mogli odločiti za običajno praznovanje v prosti naravi — na Pohorju, v mariborski lepi okolici. Stisnjeni so ostali v mestu, z dežniki so pohajali po promenadi ter nekam kislega obraza čakali, kdaj se bo spet ulil dež, ki nas preganja že štirinajst dni. Povrh se pa pri Mariborčanah pozna vpliv živčne vojne. Ljudje niso nič več tako brezskrbni in veseli. Sicer pa je današnja nedelja minila brez dogodkov. Ogromno zanimanje je vladalo za časopise ter so bili kolporterji na ulicah kar oblegani, da so se kmalu iznebili svoje robe. Potem pa so se Mariborčani povečini spet umaknili k radijskim aparatom ter zaskrbljeni prisluškovali, kakšne novice nam prinašajo radijski valovi z zapadnih bojišč.

Birma v stolnici je dala današnji binkoštni nedelji glavni poudarek. Dopoldne so bile vse ulice polne veselih birmančkov ter njihovih naštimanih botric in botrov, ki so hiteli peš ali v kočijah in okrašenih avtomobilih k stolnici ter se od tam spet vračali nazaj na promenado in v razne lokale. Birmanec je bilo danes izredno veliko, tako da so se morali nastavljeni že zunaj stolnice pred glavnim vhomom v dolgo vrsto ter so potem od tam polagoma dosegali na določena mesta v stolnici. Ves dopoldne je bil pred stolnico silno živahen drenj, množice gledalcev so jo obkrožale v širokem loku ter so opazovale prihod birmancev in botrov. Bilo je nekaj imenitnih botrov in botric. Najimennitnejša botra je gotovo imel mali sinko bolniškega operacijskega stročnika g. Jakoba Polainarja. Botroval mu je namreč sam minister za zgradbe dr. Miha Krek. Ker pa gospod minister ni imel časa, da bi prišel osebno za botra, ga je nadomestil ekonomski uradnik mariborske bolnišnice g. Rihard Kokol, vse drgo pa, kar je za birmanca bi-

stveno vezano z zakramentom sv. birme, pa je bilo res »ministrsko«.

Zanimiv debeluhar v Betnavskem gozdu. Včeraj je napravila patrolja radvajskih orožnikov racijo v Betnavskem gozdu, kjer so se začeli sedaj, ob nastopu toplejšega vremena, zbirati spet razni sumljivi elementi. Prijeli so več ljudi, med temi pa je vzbudil največjo pozornost nenavadno debel dedec, ki je imel kljub svoji telesni obilnosti obraz bolj suhe sorte. Začeli so ga preiskovati ter so odkrili na njem nenavadne vzroke debelosti. Pod svojo moško obleko je imel na sebi namreč kar pet ženskih oblek in žensko kombinžo. Dve obleki sta bili svileni, dve volneni, ena pa klotasta. Možje je potem priznal, da je izvršil vlom v Zorkovo trgovino v Koških, kjer je te obleke ukradel.

Belgrajske vesti

Belgrad, 13. maja. Na snočnem občnem zboru jugoslovanskih glasbenih avtorjev je bilo sklenjeno, da bo društvo ustanovilo v Belgradu, Zagrebu in Ljubljani popolnoma avtonomne poslovalnice.

Belgrad, 13. maja. M. Včeraj je bila tujakihlagoslovljena nova bolnišnica, ki jo je zgradila belgrajska trgovska mladina. V bolnišnici bo prostora za več sto bolnikov.

Belgrad, 13. maja. M. Člani francoske kolonije so včeraj proslavili slovesno spominski dan francoske narodne zaščitnice Jeanne d'Arc. V francoski cerkvi je bila slovesna sv. maša, katere se je udeležil tudi francoski poslanik Brugere z vsem poslaniškim osebjem.

Belgrad, 13. maja. M. Včeraj je bilo v notranjosti države več političnih zborovanj. Tako je govoril v Petrogradu pravosodni minister dr. Marković. Razpravljal je najprej o zunanjih politiki ter poudarjal nevtiralnost naše države, potem pa je govoril o notranje-političnih akcijah, zlasti pa o sporazumu, poudarjajoč velike rezultate sporazuma. Končno se je zavzel za združitev vseh radikalov.

nekim posebnim zadovoljstvom opazovala lepo in vitko pojavo Miss Julije. Tudi pod plaščem se niso izgubile graciozne linije njenega telesa. Iz hodnikov okrog velike in sijajno razsvetljene dvorane, iz lož, ki so se vrstile v dveh nadstropjih okrog dvorane, je vse drlo, staro in mlado, moški in ženske, da vidijo novodošle. Sredi dvorane je visel krassen luster, bogato okrašen z brušenim steklom. Toda zdaj je vse radovedno uprlo svoje poglede v Miss Julijo in njenega zaročnika Mr. Prestona. Miss Julija je bila dovršeno mirna, čeprav ji je bila duša polna zlih slutenj in strahu. Mr. Press se je z lagodno kretnjo osvobodil Julijine roke in dal slugi svoj trdi klobuk in plašč, nato pa z obema rokama elegantno prijel Julijin plašč. Počasi in lagodno, kot da odkriva spomenik, je slekel Juliji plašč in v polni svetlobi je se pokazala na pol gola gornja polovica Miss Julijinega telesa. Polne in pravilne roke so bile popolnoma gole, ravno tako vrat. Rdeča oblika, zadaj globoko izrezana, se ji je tesno prilegala na prsi, kot da je nanje prilepljena. Krassen, bel hrbet, kot izklesan iz marmorja, je bil popolnoma nepokrit.

V dvorani je nastal molk. Krog čestilcev, ki se je bil v prvem trenutku zbral okrog Julije in Presta, se je v trenutku zmanjšal in končno sta Miss Julija in Presto ostala sama. Pres je to opazil, a ga ni iznenadilo. On je kaj takega pričakoval in ker je poznal moralno svoje okolice, v katero je prišel, je bil na to tudi pripravljen. Začutil bi se, če bi se zgodilo dru-

Novo, izvirno operno delo pomeni uspeh:

Danilo Švara: „Kleopatra“

V soboto zvečer je bila v ljubljanskem opernem gledališču premiera izvirne slovenske opere »Kleopatra«, ki jo je bil napisal operni dirigent Danilo Švara. H krstni predstavi je prihitelo veliko število prijateljev in znancev mladega kompozita, pa tudi tistega občinstva, ki ne zamudi nobene premiere. Zanimanje za delo je bilo še tem večje, ker je bila v zadnjem desetletju izvirna operna tvornost pri nas močno revna in pičila.

Švarinega prvenca »Kleopatra« so mnogi v Ljubljani pričakovali z dokajšnjo skepo, toda mirno lahko trdimo, da so z večera odhajali prav ugodno presenečeni. Sicer je dejstvo, da bo moral avtor delo na nekaterih mestih še temeljito opoliti, in to ne samo libreto, ki ga je tudi napisal sam, ampak tudi muzikalno, vendar je prav tako dejstvo, da je Švara s »Kleopatrom« ob premieri dokazal, da ima za komponiranje opere pravi prijem, tisto srečno polnovanje in razumevanje, ki je bilo in je pri nas žal tako redko. »Kleopatra« je komponirana v resnici velikopotezno, pri čemer je avtor na ugoden in učinkovit način poskrbel, da v enaki meri godi usesu, da so melodične linije prijetne in efektivne hkratu — kakor tudi, da s prilaganjem konsonanc in disonanc barvam dramatičnih obratov in viškov daje najboljši in najprepričljivejši izraz. Ne samo zato, ker bi skrbel, da ne bi z modernimi harmonijami utrujal poslušalčeva ušesa, ampak tudi načelno je Švara z dobro razvitim instinktom razbiral lirično in patetična mesta ter izražal prva skoraj redno s preprostejšimi, klasičnimi harmonijami, druga pa z drznimi, modernimi. Tako je dosegel nekakšno mikavno nasprotje, ki je poslušalca ves čas držalo v pozornosti.

Instrumentacija se je Švari zelo dobro posrečila, polno in gosto zveni orkester. Pevski parti so izvečine pisani izredno spretno in zanimivo, hkratu pa tudi dajejo pevcem možnosti, da lahko odpolne registre svojih organov in svojih dramatsko-izraznih možnosti. V tem pogledu zlasti navdušijo partija Kleopatre. Dobro so tudi napisani zbori. V celotni Švarini delo zapuša dojem popolnoma uspele operne tvorbe, ki bo tudi v zamejstvu brez dvoma sprejeta s priznanjem in odobravanjem. Ponekod razodeva celo simptome grandioznega formata, ki ga bo s predevalnimi avtor lahko dosegel v končni redakciji tudi za celotno delo.

Naslovno vlogo je pela Heybalova, ki je dokazala, da je umetnica izredne glasovne in dramske kulture. Njena Kleopatra navdušuje, potegne za seboj, fascinira. V tej kreaciji vidimo poročstvo, da pred Heybalovo stoji slajna bodočnost z veliko kariere. Julija Cezarja je pel in igral Janko, čigar

Julij Cezar je ostal nekoliko blede, ker mu je dirigent Švara, ki tudi sicer ni znal, kadar bi bilo nujno pridružit orkester, vzel s hrupom instrumentov ogromen del izrazitosti. Prav tako je v dobri meri preglušil tudi Betletta kot Polina. Apollodora je uspešno ustvaril Banovec, prav tako so dobro rešili svoje vloge tudi Kogejeva kot Arzinoa, Orel kot Decim Brut, Rakovec kot Gaj Kasij, Spanova kot Eiris, Ribičeva kot Karmian, Dolničar kot Herod in Kristančič kot Eros. Veseli smo bili ta večer spet Lupše kot Marka Bruta in Enobarba. Franc je bil v začetku disponiran izredno slabo, tako da ga skoraj ni bilo mogoče prepoznati, pozneje pa se je razvil in pel v dobrem slogu. Kaj šibak pa je bil glasovno in mimično tokrat Marčec. Zbor je pod vodstvom R. Smontija svojo nalogo opravil tako kakor jo opravlja pod vodstvom tega nadarjenega glasbenika v letošnji sezoni vedno: dobro in efektivno. Baletni vloži so bili od strani ensembela izvedeni tehnično dobro, zamislili Golovinevo koreografske umetnosti pa so le vse prepozgo banalni in revni, tako da gledalca njih neobčutljivost dobesedno odbila.

Orkester je pod vodstvom avtorja izvedel svojo nalogo tako dobro kakor redkokdaj. Čudimo pa se, da avtor, ki vendar pozna slednje mesto v svojem delu, ni opazil, da s prehrupnim instrumentalnim muziciranjem na kočljivih mestih skoraj dosledno onemogoča pevec. Stentorjev je na svetu kaj malo, zato bi moral Švara kot dirigent računati z omejenimi, človeškimi glasovnimi možnostmi pevcev, ki jih je imel na razpolago. Nihče v celotnem enembleju ni imel tako močnega glasu, da bi se utegnili kosati z bučnim orkestrom v njegovi polni sili, v njegovih vse preplavljajočih fortissimih.

Režiser Ciril Debevec, ki je prišel v Opero iz Drame, je popolnoma pravilno potuhtal osnovni ton dela ter ga je poskušal tako s prenikanjem posameznih nastopajočih kakor tudi množice, z mikom, ki je nosila nekakšno tragično dostojanstvenost in zadržanost, rešiti v serioznem slogu klasičnih tragedij, v onem zmerno patetičnem slogu kakor se je bil za podajanje takih del izoblikoval v naši Drami tekom let.

Podobno je ravnal tudi scenograf inž. Franz, le da je svojo sceno uredil nekoliko svobodnejše ter dal fantaziji več razpaha. Pri tem je na pripraven način ustregel celotnemu efektu, saj je napravil prijetno ravnotežje med klasično snovjo ter modernimi harmonijami. Scena je za naše razmere rešena izredno dobro, le kako je to mogoče, da so Egiptanci poznali moderno ladijsko ventilacijo, nam ni povsem znano. Človeka namreč ne hote sili k smehu, ko v ladijski sceni zagleda v ozadju na palubi značilni ventilatorski »zvočnik«.

Ljubljana na binkoštno nedeljo

Včerajšnja nedelja je potekla v znamenju birme. Dopoldne je bilo vreme prav ugodno, postalo pa je proti poldnevju nekoliko soparno, tako da se je bilo bati dežja. n to se je tudi zgodilo, pa šele pozno popoldne.

Birmovanje v stolnici

Ob osmih zjutraj je bila v stolnici zadnja maša za vernike, ob pol devetih pa zadnje obhajilo. Ob devetih hje bila škofova pontifikalna maša, ob desetih pa je pričelo birmovanje. Ob desetih in ob pol dvanajstih sta bili pri stranskih oltarjih dve tihi maši za birmance in njihove botre. Ob enajstih, ob dvanajstih in ob sklepu birmovanja je bil podeljen zadnji blagoslov. Popoldne so bile v stolnici ob pol treh slovesne večerice, ob treh je spet pričelo birmovanje, nato je bil zadnji blagoslov, cerkvena opravila pa so zaključila slovesne litanije. Birmovanje je trajalo tudi še danes dopoldne.

Lepo je bilo včeraj gledati vselej obraze mladih birmancev. Vse mesto jih je bilo polno, na vseh ulicah si jih lahko srečeval dopoldne in popoldne, n z njimi so hodili njihovi botri ter roditelji. Oddaljenejši, tisti ki domujejo malo bolj ven iz mesta, na deželi, so se pripeljali s kolesji in vozovi. Pri nas je še lepa stara navada, da se iz teh krajev k birmi vozijo botri in birmanci v lepo z zelenjem okrašenih vozovih. Tudi včeraj jih je človek od časa do časa srečeval na ulicah.

Popoldne je razpoloženje binkoštno nedelje v precejšnji meri pokvaril nenadni, močni naliv.

Blisk, grom, sodra, dež — nevihta v maju

Dopoldne je bilo včeraj lepo jasno, kazalo je, da bo ves dan lepo in maysko se je zato odpravil zdoma ven na deželo. Vsi izletni kraji v bližini so bili lepo obiskani, marsikateri Ljubljančan pa se je odpravil tudi daleč, na Gorenjsko, na Dolnjsko in na zeleno Stajersko. Zlasti lepega obiska je bila deležna Gorenjska. Mnogo turistov se je nabralo na Golici, kjer cveto narcise. Pa tudi drugod je bilo mnogo tistih, ki nedeljo neradi preživljajo v Ljubljani.

Vse bi bilo lepo, če se ne bi v zgodnjih popoldanskih urah nenadoma začelo nad Kamniškimi gorami nebo grozeče temniti. Okrog dveh popoldne je postalo tako temno, da so ljudje po stanovanjih morali prižgati luč, brati se sicer ne bi bilo dalo. Ob treh, prav za prav nekoliko pozneje, pa se je vilo kakor iz škafa. Lilo je kakor še ne zlepa, vmes pa je padala tudi sodra. »Ubogi tisti, ki jih je ta reč zalotila na planeti« so si govorili ljudje, ki so imeli to srečno misel, da so ostali lepo doma. In res so se zvečer vračali izletniki v mesto mokri kakor miši. Na izlete človek namreč ne hodi rad z dežnikom v roki, saj mu je le v napoto, in če ga vzame, potem prav gotovo navadno ni dežja. Včeraj pa so se nekateri vsteli. Dobre volje pa jim hudi naliv, med katerim je bliskalo in grmelo kakor za stavo, ni mogel vzeti. Bož ko so se zaleteli v kakšen »gostinski obrat« blizu kolodvora, so že pozabili na dež in so se potem ob dobri pi-jaci in jedi imenito imeli do večernega vlaka. Okrog sedmih zvečer je nato dež ponehal in začelo se je jasiti.

Naročajte in širite Slovenski dom!

Novi pariški nadškof

Pariz, 13. maja. Za pariškega nadškofa je bil imenovan kardinal Suhard. Ko je zvedel za svoje imenovanje, je kardinal Suhard dejal, da se zaveđa, da prevzame s tem veliko breme, da se pa pokorava volji sv. očeta, ker v današnjih težkih časih nihče nima pravice iskati izgovorov, kadar je treba prevzeti službo. Kardinal Suhard je dejal, da mu je mnogo na tem, preprčati Pariz in vso Francijo, kako je udan francoskemu narodu v teh težkih časih, ki jih preživlja. Naj Bog varuje drago domovino, je dejal kardinal Suhard, v teh dneh težkih žrtve in solz ter naj jo vodi k zmagi. Vsakdo naj stoji na svojem mestu. Jaz bom stal na svojem in nobeno trpljenje me ne bo od tega odvrnilo.

Clements Ripley:

KRIŽANA LJUBEZEN

»No kaj čakaš? Pojdi in ji povej!« je zakričala tetka Belle strgo, nenavajena, da bi jo eluzičnad ne ubogala na prvo besedo. Prestrašena Zette je že hotela iz vrha stopnice z jokajočim glasom vse priznati, ko je stopila Miss Julija iz svojega skrivališča, bolj predrzno, odločno in izzivajoče kot pa prijateljsko pred Presa, rekoč:

»Pojdiva! Jaz sem gotova!«

Pres je značilno pogledal njeno obleko, ki je bila dobro vidna izpod razpotege plašča in se ugriznil v ustnico. Mrko in odločno je rekel:

»Šli bomo, ko boš oblečena dostojno!«

»Ali je vse to res samo radi te obleke, ali se bojiš, da bi me kdo žalil in bi moral radi mene na dvoboj... da se izpostaviš za moje časti?« je odgovorila Miss Julija, dobro vedoč, da bo s tem globoko in težko ranila ponos človeka v zrelih letih, ki je pripravljen preje vse žrtvovati, kot pa dopustiti, da bi ga kdorkoli imenoval strahopetneža. On nekaj časa molči, nato pa se ostro obrne k tetki Belle in stricu Billu, rekoč:

»Ste pripravljeni?«

»Pripravljeni smo Pres!« sta odgovorila

oba hčerati. Brez vsakega nadaljnjega razgovora so odšli. Kaj je Pres sklenil? Kaj hoče storiti? Kaj je njegov namen? Je vrtalo po možganih svoje glavi Miss Juliji in v kočiji se je počasi začela bati tega, nenadoma tako uporno molčečega in odločnega Presa. Nekaj si je moral zmisli! Moral je ji je vedno nemirnejše greblo v možganih. Čim bolj so se bližali palači, kjer se bo vršil letošnji pusti olimpijski ples, toliko manj sigurna je bila Julija in vedno bolj sta ji stiskala tesnoba in strah. Ze se je kesala svoje trme, toda tega pozabiti in zahtevati, da se vrnejo, ni hotela, tega nista dopustila njen ponos in krepka volja, mučiti tudi druge, ko muči že sebe. Slutila je: nocošnje Golgotno bosta trpela Pres in ona. Podzavestno je to slutila in nenadoma ji je postalo popolnoma jasno, da je to neizbežni dar usode.

Ko so v veliko dvorano prišli Miss Julija, držec se z desne strani za roko rešenega Presa, in za njima tetka Belle in stric Billy, se ples še ni začel. Miss Julija je imela plašč zapet do vratu. Ko so stopili v dvorano, se je zbralo vse okrog njih in jih začelo pozdravljati. Prvi sta se približali in se z njimi priručno rokovali Mr. Moll in njena hčerka Stefanija, ki je z

gače, ker bi to pomenilo, da se je v svojem misljenju o svoji okolici težko zmotil in da niti najmanj ne pozna običajnih laži svojega časa in svojega rojstnega mesta. Brez najmanjše besedice je prijel Julijo pod levo roko in s počasnim, resnim korakom, miran in zavedajoč se, kaj dela, odšel z Julijo v dvorano. Kjerkoli sta hodila, se jima je vse umikalo z neko nevoljo in zgražanjem. Okrog njiju se je vse izpadlo in umikalo pred njima, kot da izrazi mesto njiju po dvorani grozna epidemija rumene mrlice. Pres se je ustavil pred Mrs. Mollovo in njeno hčerko. Mrs. Moll je ravno v krogu nekih dam glasno kritizirala Miss Julijino obleko in njeno nesramno pošetje, ker se je drnila, brez sramu, priti na olimpijski ples v obleki s tako umazano preteklostjo. Pres se je v ljudno priklonil in s tem prekinil nadaljevanje kritike Mrs. Mollovi. Stefanija se je ljudno priklonila in z zavajajočim veseljem pozdravila Miss Julijo, hoteč iti celo k njej in jo pozdraviti tudi z rokovaljem. To vidno namero pa ji je preprečila mati, ki jo je zgrabila za roko in jo potegnila nazaj. Ne da bi se ozrla na Julijo, je rekla Presu:

»Oprostite, Mr. Pres, pozdraviti moramo Mrs. Zemal! Oprostite!«

Drugi okoli Mrs. Mollove so to komaj čakali in medtem ko je Pres prezirljivo gledal za to kačo s tako ostrim in umazan jezikom, so se tudi drugi umaknili na stran. Pres je čutil, da je z Julijo ostal sam. Močnejše je stisnil Julijo k sebi in šel s se odločnejšim in kljubujočim korakom

naprej. Približal se je skupini mladih ljudi, ki jih je poznal.

»Poznašale Vise Marsden?« je vprašal vlnudo, hoteč predstaviti Julijo onim, ki je še ne poznajo.

»Oprostite, ravnokar smo prišli, da bi nekaj popili! Videli se bomo kasneje!« Poklonili so se in odšli. Presu je udarila kri v lice. Najrajši bi zavpil za njimi najhujše psovke, ki jih zmoro človek v tako izredno neprijetnem položaju, ko ga prav gotovo nihče ne zaveda. Pljunil bi v obraz vsem onim, ki so ta položaj ustvarili ali pa ga s svojo brezobzirnostjo in lažno moralno se otežkočajo. V tem zapazi Bucka v razgovoru z nekim znancem. Se vedno je držal Miss Julijo pod roko, kot da jo čuva pred kakšnim napadom ali pa da mu ne bi po-begnila v trenutku, ko jo bo pač najbolj rabil, da jo bo ponižal in morda enkrat za vselej spametoval. Približal se je Bucku in njegovemu znanecu.

»Moram nekoga pozdraviti, oprostite!« se je takoj opravičil Buckov znanec. Niti roke ni ponudil Presu, komaj da se mu je nemarno poklonil! Z nekim omalovaževanjem se je odstranil. Pred Miss Julijo in Presom je ostal Buck sam, oni Buck, ki je komaj uro prej stal z Julijo pri stranskih vratih njene hiše in ji odklonil, da bi jo takšno peljal na ples.

»Morate tudi vi koga pozdraviti?« ga je ogorčeno vprašal Pres. Pest se mu je etiskala in hotela nekoga udariti, da bi s tem olajšal sebi in Miss Juliji težko in neprijetno položaj.